FRILUFTSLIVETS ÅRS BANK AV DIALOGMETODER

Projektet Luften är fri leds av Svenskt Friluftsliv med stöd av Naturvårdsverket och syftar till att få fler människor att prova friluftsliv och långsiktigt fortsätta samt öka medvetenheten om friluftslivets värden och allemansrätten.

Välkommen till Friluftslivets års bank av dialogmetoder. Metoder och tips är framtagna av deltagarna under den interaktiva workshopen Dialog för friluftsliv i början av februari. Nästan alla metoder går att använda i ett fysiskt möte, i naturen eller i ett digitalt möte.
Tanken är att inspirera till att använda dialog som ett förhållningssätt och ett verktyg för friluftsliv. **Lycka till!**

WWW.LUFTENARFRI.NU

1. DIALOGMETODER

ATT SKAPA ENGAGEMANG

INCHECKNING

Vi checkar alla in i mötet, dvs alla deltagare syns eller hörs och vi får energin ut i gruppen. Syftet är att vi alla ska veta vilka som är på plats, lära känna varandra och bli fokuserade på mötets innehåll. Du som mötesledare kan också samla inspel som är bra inför mötet. Exempel på frågor: Vilka förväntningar har du på mötet? Vilken organisation kommer du från? Vi kan till exempel köra en runda där alla får berätta, eller en menti-fråga om det är många deltagare.

BIKUPOR

Vi pratar en stund två och två, här får vi alla möjlighet att reflektera över en fråga och göra den till vår. Om du som mötesledare vill samla upp svaren i helgrupp, kan du låta den ena personen berätta vad som var mest intressant, mest förvånande, mest glädjande i det som den andra personen berättade. Låt sen den andra personen fylla på. Detta skapar stor förståelse för olika perspektiv.

ATT STÄLLA ÖPPNA FRÅGOR

En öppen fråga går inte att besvara med ja eller nej. En öppen fråga börjar oftast med ett frågeord (hur, varför, vad, vem, när) och är inte ledande. Svaret på frågan ger oss nya perspektiv och låter intervjupersonen bestämma vad som är viktigt i svaret. Frågor är ofta ett bra sätt att driva en fråga framåt och skapa engagemang.

WALK & TALK

Vi tar en gemensam promenad och pratar kring en fråga. Kan vi använda oss av en naturmiljö är det än bättre. Frisk luft och naturmiljöer skapar ofta engagemang och vi får en bra variation till många inomhus (eller digitala) möten. Walk & talk går att göra både via telefon och när vi träffas fysiskt.

ATT GEMENSAMT FÖRA EN FRÅGA

REFLEKTERANDE TEAM

Tanken med reflekterande team är att komma lite djupare i en fråga som en grupp ska genomföra tillsammans.

GÖR SÅ HÄR:

- Deltagarna pratar i smågrupper om en fråga.
- En från varje grupp sätter sig i mitten och för ett samtal där de pratar om vad grupperna kommit fram till. (Digitalt: låt denna grupp ha kameran på, de övriga stänger av sin kamera).
- En annan person från varje grupp byter ut gruppen i mitten och för ett samtal där de fyller på om den första gruppen glömt något, men framförallt reflekterar de kring vad den första gruppen pratat om.
- En tredje person från varje grupp byter ut gruppen i mitten och gör samma som nummer 3.
- Någon sammanfattar.
- Hela gruppen får fylla på om de saknar något.

GRUPPSAMTAL

Vi pratar i mindre grupper eftersom engagemanget ökar på detta sätt och många fler kommer till tals. Bra att ha tydliga, öppna och enkla frågor. Funkar fint både fysiskt, i naturen och digitalt. Om man vill återkoppla i helgrupp kan intervju vara ett alternativ. Samtal ger delad kunskap och insikt.

KARTA

Att använda kartor där vi alla i mötet kan rita eller visa olika saker på. Exempelvis kan det vara bra för att prata om var den nya vandrings-, cykelleden kan ligga. Olika personer kan rita vad de tycker leden bör ligga och sen kan var och en berätta sina tankar och idéer.

ATT SKAPA FÖRÄNDRING

UTCHECKNING

Vi checkar alla ut från mötet, återkopplar vad vi kommit fram till och hur dokumentationen kommer att ske. Bra att vi alla får vara delaktiga. Ett sätt är att göra en runda där alla berättar vad de kommer att göra efter mötet. Eller berättar varje person om vad du tar med dig från dagen, sprid din tanke till nästa och nästa… I digitalt möte kan vi använda menti eller chatten.

SWOT-ANALYS

En SWOT-analys är ett sätt att ta fram ett underlag inför en fråga. Det finns flera sätt att genomföra denna. Ett sätt är att dela in storgruppen i fyra och låta dem stå/sitta vid var sitt bord med en av de fyra frågorna Strength, Weaknesses, Opportunities och Threats skriven på ett stort papper där gruppen fyller i sina tankar. Efter en stund byter grupperna bord till nästa och nästa tills alla grupperna har varit vid alla fyra bord. Då kan deltagarna gå runt fritt till de olika borden och se vad resultatet blev. Ett bra underlag till förändring.

BRAINSTORM

Vi tar gemensamt fram så många åtgärder/förslag som möjligt. Inget är fel, här vill vi ta fram så många åtgärder/förslag som möjligt och då kan inget vara fel och vi prioriterar efteråt. Bra att låta alla i gruppen skriva, lägg gärna ut ett stort papper på ett bord och många pennor så alla blir delaktiga även i dokumentationen.

SMÅGRUPPER

Vi pratar i mindre grupper om gruppen är stor. En mindre grupp kan vara cirka sex personer, i digitala möten gärna färre. I mindre grupper får alla möjlighet att komma till tals. Du som mötesledare kan uppmuntra gruppen att bidra med vad var och en kan och vet, men också till nyfikenhet på vad de andra kan och vet. Det skapar ett fint lärande av varandra. Om du som mötesledare vill samla upp svaren i helgrupp, kan du exempelvis använda dig av intervju.

VÄRDERA FRÅGOR VIA PLUTTAR

Ett sätt att värdera gemensamt, kan också användas för att välja eller besluta något gemensamt. Exempelvis kan det stå ett antal alternativ på tavlan, eller i PP-presentationen i det digitala formatet, varje person får exempelvis tre pluttar som de sätter på de alternativ de gillar bäst. Då får hela gruppen se vilket alternativ som verkar vara mest intressant.

ATT FÖREBYGGA KONFLIKTER

PARKERINGSPLATS

Innan mötet börjar kan vi komma överens om att frågor som inte hör till dagens samtalsämne sätter vi på en parkeringsplats (skriver upp frågan/frågorna på ett blädderblock). Innan mötet är slut går vi tillbaka till parkeringsplatsen för att prata om hur vi hanterar dessa frågor. Det kanske handlar om att någon organisation behöver ta med sig frågan tillbaka till sin organisation.

TRÄFFAS UTOMHUS

Vi träffas utomhus och har möjlighet att titta på områden i naturen. Det är oftast lättare att prata om trixiga frågor i naturen när vi kan få en gemensam bild av naturområdet vi pratar om.

DET PERSONLIGA MÖTET/ENSKILT SAMTAL

Vi träffas personligen, exempelvis genom att dricka kaffe tillsammans. Då har vi möjlighet att skapa en god relation.

FÖRUTSÄTTNINGSLÖST SAMTAL/ INFORMELLA SAMTAL

Att träffas utan att ha något mål med mötet. Kan vara lättare att skapa en god relation.

ATT SKAPA GEMENSAM FÖRSTÅELSE

RUNDA

Vi tar ordet en i taget och svarar på frågan vi pratar om. En väldigt demokratisk metod eftersom alla kommer till tals. Kan vara bra att bestämma hur länge varje deltagare får prata. Om det är stor grupp, finns det en risk att denna övning drar ut på tiden.

VATTENTRAPPA

En metod som gör att vi når lite djupare i en fråga. Först pratar (eller intervju med) två personer, sen pratar två andra personer och till slut ytterligare två andra personer. Låt deltagarna reflektera över vad de tidigare personerna har sagt. Välj gärna deltagare som har olika perspektiv eller olika organisationstillhörighet. Om du som mötesledare vill kan du avsluta med en fråga till var och en av de sex intervjupersonerna. Vid ett digitalt möte, låt de som prata ha kameran på och resten stänga av sina kameror.

INTERVJU

Intervju är en metod som funkar fint att använda i olika sammanhang, till exempel vid återkoppling efter ett gruppsamtal istället för en redovisning. Det blir ett levande sätt att få del av vad de olika grupperna har pratat om. Ett annat exempel är att göra en intervju istället för att låta personer presentera forskningsresultat eller annat. Kan vara bra för att få dynamik i mötet.

SPELREGLER

Vi tar fram gemensamma spelregler för att vi ska vara överens om hur mötet ska gå till. Det kan till exempel handla om hur vi ställer frågor, vilket samtalsklimat vi vill ha, Christinas favorit: Bidra med ! och ?

4-HÖRN

En metod där svaret blir väldigt tydligt eftersom vi alla använder kroppen för att ställa oss i olika hörn av rummet (eller skriva i en gemensam PP i det digitala rummet). Går att använda till en presentation av deltagarna: kommuner i den hörnan, ideella organisation i den hörnan, markägare i den osv. Metoden går också att använda till att visa värderingar i olika frågor. Det viktigaste är att fundera igenom frågan och vara beredd på att ta emot resultatet. Svaret blir nämligen väldigt tydligt i denna metod.

3. TIPS & TRIX

- Mötet mellan människor – helst på lokal nivå
- Bra dialoger sker med fördel utomhus på plats i naturen, promenerandes, fikandes eller runt en lägereld
- Sudda bort fördomar
- Vänta inte, ring!
- Träffas öga mot öga och lyssna in olika infallsvinklar. Skapar mer nyanserade synpunkter - tips
- Öppenhet och möte på många plan
- Använd sociala medier
- Inte bara en gång kontakt utan samtala flera gånger
- Viktigt med förankring hos alla deltagare. Alla vill bli och behöver känna sig inkluderade i arbetet. Även bra att dela erfarenheter. Ha med tidsperspektivet.
- Att väcka intresse och entusiasm. Förklara vikten av natur och friluftsliv (ha studier i bakfickan). Vara lyhörd och öppen
- Planera plats och rum för samtalet
- Att få personen/personerna att delta i en aktivitet
- Tänk utanför boxen och koppla in kulturmiljö
- Dialogduk med frågor som gruppen tar dig igenom steg för steg.
- Vara varm mot andra. Le
- Bra dialoger får ta tid
- Återkoppla!
- Att bjuda in till förutsättningslöst samtal - tips
- Möten med tydliga syften. Inte ha möte bara för att ha möte. Att öppna upp för fler kanaler, skapa dialog genom fanbärare såsom föreningar, dra nytta av de som har förutsättningar att påverka målgruppen.

4. FILMER OM DIALOG

Henny Sahlin, Friluftslivsamordnare Dalarnas län - *Tänk på att lyssna in alla människor och ta hänsyn till personers olika bakgrund. Låt det ta tid och säkerställ att processen går framåt!*

Malin Andersson, Friluftslivsamordnare Skåne Län - *Dialogbaserat arbetssätt är en förutsättning för samverkan. I dialog mellan olika aktörer kan man lösa gemensamma problem. Ta in externa aktörer i dialogen som kan bidra med dellösningar utifrån sina verksamheter och resurser.*

Magnus Eckeskog, Lunds kommun - *Hitta formella former för dialog, där alla intressenter bjuds in för att föra diskussioner vid sittande bord, för att öka förståelse och hitta kompromisser. Skapa även informella kontaktytor för att löpande kunna diskutera viktiga frågor.*

Andreas Enqvist, Svenska Klätterförbundet- *Med ökat antal friluftsutövare kommer ökad oro för problem. Dialog med lokala markägare och myndigheter är viktig för att alla verksamheter ryms och utövarna får en positiv upplevelse. Hitta gärna digitala lösningar för information om persontäthet i vissa områden och uppmaningar om att följa lokala regler och allemansrätten.*

5. ATT LÄSA/LYSSNA/SE MER OM DIALOG

LÄR DIG MER OM DIALOG:

- Reflektionscykeln för dig som leder dialog och samverkan
- 10 råd för bättre samtal (TED-talk)
- Podd om samverkan
- Dialogguiden - ditt stöd för att planera dialoger
- Verktygslåda Dialog för naturvård
- Conservation standards

6. FORUM FÖR DIALOG FÖR FRILUFTSLIV

PRATA MED ANDRA OM DIALOG:

Tankesmedja för friluftsliv - Naturvårdsverket
www.naturvardsverket.se

Regionala friluftsråd eller Tankesmedjor
Sök på varje länsstyrelses webbplats
www.lansstyrelsen.se

LUFTEN ÄR FRI
FRILUFTSLIVETS ÅR 2021